

สรุปสถานการณ์ “ผลไม้ไทย” ที่จะไม่มีวันตกต่ำ

อย่างที่ทราบกันดีว่า ไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญของโลก ทว่าหลายปีที่ผ่านมา เกษตรกรมักประสบปัญหาโดยเฉพาะเรื่องของราคาที่ตกต่ำ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการกระจุกตัวของผลผลิตในฤดูกาลที่ออกสู่ตลาดพร้อมกันจำนวนมาก และการกระจายผลผลิตไม่ค้ำเท่าที่ควร ทำให้บางพื้นที่มีปริมาณเกินความต้องการ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาค้านราคาอย่างที่เป็นมา

แต่ในช่วง 2-3 ปี มาแล้ว จากการที่เกษตรกรภาครัฐ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต่างมีแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ตั้งแต่การผลิต การกระจายตัวของสินค้า การขนส่ง การวางแผนในการจำหน่าย ตลอดจนการควบคุมคุณภาพให้ตรงตามความต้องการของตลาด ซึ่งนอกจากช่วยแก้ปัญหาเรื่องของราคาคตกต่ำได้แล้ว ยังทำให้ผลไม้ไทยมีราคาที่ดีขึ้น

“เกษตรกรก้าวหน้า” มีโอกาสพูดคุยกับ **คุณโอฬาร พิทักษ์** อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ทำให้ทราบข้อมูลของสถานการณ์ผลไม้ในฤดูกาลนี้ว่า ปัจจุบันแหล่งผลิตผลไม้ของไทยกระจายอยู่ทั่วประเทศ แต่แหล่งผลิตสำคัญและมีปริมาณผลผลิตจำนวนมากยังอยู่ที่ภาคตะวันออก ผลไม้ที่มีความโดดเด่นที่สุดสำหรับปีนี้น่าจะเป็น “ทุเรียน” ซึ่งมีราคาที่ดีอย่างต่อเนื่อง และในฤดูนี้จะไม่มีปัญหาการขาดทุเรียนตกต่ำอย่างแน่นอน

“2-3 ปีมานี้ ทุเรียนมีราคาดีอย่างต่อเนื่องค่อนข้างเป็นที่กังวลว่าในอนาคตเกษตรกรจะหันมาปลูกทุเรียนกันจำนวนมาก ยิ่งปัจจุบันราคาของพารา

ตกต่ำ ก็กลัวว่าเกษตรกรจะโอนย้ายพาราหันมาปลูกทุเรียนแทน เหมือนกับเมื่อ 4-5 ปีก่อน ที่ยางพารามีราคาดี เกษตรกรก็โอนย้ายปลูกยางพารา ขณะนั้นก็ห้ามกันไม่ทัน บางรายห้ามก็ไม่ฟัง ทำให้เกิดปัญหาอย่างที่เห็นอยู่ ไม่ต้องการให้เกษตรกรแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงชนิดของพืชเช่นนี้ โดยเฉพาะยางพารา) เชื่อว่าสถานการณ์จะค่อย ๆ ดีขึ้น ไม่จำเป็นต้องไปเพื่อหันไปปลูกพืชชนิดอื่น เพราะสุดท้ายก็มีปัญหาตามมาไม่สิ้นสุด เพราะปัจจุบันพื้นที่ปลูกยางพาราที่ผิดกฎหมายหรือปลูกในพื้นที่ป่าถูกทำลายลง สถานการณ์ก็ดีขึ้นด้วยตัวเองได้อย่างแน่นอน”

คุณโอฬาร บอกว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทุเรียนมีราคาที่สูงขึ้นคือมีการวางแผนการผลิตให้เหมาะสมไม่มากเกินไป ซึ่งผลผลิตของทุเรียนเฉลี่ยในภาคตะวันออกลดลงประมาณ 6-7 เปอร์เซ็นต์ แต่ก็ไม่ได้ถึงกับมากเกินไปจนกระทบกับผู้บริโภค อีกปัจจัยคือผู้ว่าราชการในแต่ละจังหวัดได้ประสานงานร่วมกับคณะกรรมการบริหารจัดการผลไม้ ได้มีการบริหารจัดการที่เข้มข้นตั้งแต่วางแผนเมื่อผลไม้เริ่มติดคอกออกผล ทำให้รู้ว่าแต่ละพื้นที่มีการปลูกจำนวนเท่าไร ประเมินได้ว่ามีผลผลิตมากน้อยแค่ไหน และจะออกสู่ตลาดได้เมื่อไร ทำให้การบริหารจัดการ การวางแผนการจำหน่าย รวมถึงการกระจายผลผลิตเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น

“เมื่อมีการวางแผนที่ดี การให้ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ แก่เกษตรกรเพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพทำได้ง่ายขึ้น เช่น การให้ความรู้เพื่อทำให้ผลไม้ได้ติดคอก

ออกผล การจัดการระหว่างติดผล หรือการไว้จำนวนผลที่เหมาะสม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต รวมทั้งให้ข้อมูลด้านการจำหน่ายไปยังนายบอกรเกษตรอยู่เสมอว่าอย่าขายผลผลิตแบบคละหรือขายเหมา แต่ให้เกษตรกรขายแบบคัดเกรดซึ่งทำให้ได้ราคาที่ดีกว่า เกษตรกรมีผลกำไรมากกว่าอย่างแน่นอน”

คุณโอฬาร บอกว่าอีกมาตรการหนึ่งในการบริหารจัดการทุเรียน เพื่อให้ทุเรียนคุณภาพออกสู่ท้องตลาดคือ การใช้มาตรฐานทางกฎหมายควบคุมการจำหน่ายทุเรียนอ่อนแก่ผู้บริโภค แม้เป็นเรื่องที่กระทบต่อจิตใจของเกษตรกร แต่เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำ เพราะในอดีตที่ไม่มีมาตรการควบคุมเรื่องนี้พอเข้าเดือนเมษายนซึ่งเป็นช่วงที่ทุเรียนมีราคาดี และ

ในกล่องโฟม หรือมีการควบคุมอุณหภูมิ ก็ช่วยให้อายุการเก็บรักษายาวนานขึ้น พร้อมกันยังได้ควบคุมการให้ผลผลิตแบบเหลื่อมฤดู เพื่อให้ผลผลิตค่อย ๆ หายออกสู่ตลาด แก้ปัญหาราคาคตกต่ำ ซึ่งปัจจุบันราคางาะคะกร้าอยู่ที่ใกล้กรัมละ 20 บาท ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ส่วนลองกอง เป็นผลไม้ที่ให้ผลผลิตช้าที่สุด ในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมาลองกองมีราคาค่อนข้างดี แต่ทว่าต้องคอยติดตามสถานการณ์คู่อีกที เพราะลองกองเป็นผลไม้ที่เน่าเสียค่อนข้างเร็วถือเป็นจุดอ่อนของไม้ผลชนิดนี้ แต่อย่างไรก็ตามด้วยปริมาณที่ปลูกไม่มากนักราคาก็จะค่อนข้างต่อเนื่อง สรุปได้ว่าแหล่งผลิตผลไม้ที่สำคัญของประเทศอย่างภาคตะวันออก ปีนี้สถานการณ์ค่อนข้างดี และเชื่อว่าผลไม้ในพื้นที่อื่น ๆ ก็เป็นลักษณะเดียวกันนี้

"ด้านผลไม้ภาคเหนืออย่างลิ้นจี่ ที่ผลผลิตออกสู่ตลาดเกือบหมดแล้ว ซึ่งมีราคาที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีการวางแผนจัดการที่ดี ตั้งแต่การควบคุมการติดดอกออกผล รวมถึงการกระจายตัวของสินค้า การกระจายออกนอกพื้นที่จังหวัดทำร่วมกันดีขึ้น มีการเตรียมตัวล่วงหน้า มีการเตรียมตลาดก่อน ดังนั้นการเตรียมตลาดก่อน จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ก็ถือว่าบริหารจัดการออกมาค่อนข้างดี"

คุณโอฬาร บอกว่าโดยภาพรวมแล้วผลไม้ปีนี้ได้ราคาที่ดีทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามแล้ว แม้ว่าไม่มีมีราคาที่ดี แต่เกษตรกรไม่ควรหันไปปลูกผลไม้กันทั้งหมด หากต้องการปลูกก็ต้องดูพื้นที่ของตัวเองว่าเหมาะสมหรือไม่ อยู่ในพื้นที่ที่สามารถให้ผลผลิตที่ดีได้หรือไม่ ดังตัวอย่างที่ผ่านมา หลายพื้นที่โค่นไม้ผลเพื่อปลูกยางพารา ซึ่งปัจจุบันยางพารามีราคาไม่ดี เกษตรกรหลายรายก็จะโค่นยางพารากลับมาปลูกไม้ผล ถ้าเป็นในลักษณะนี้การมีรายได้เข้ามาก็เป็นเรื่องยาก เนื่องจากไม้ผลต้องใช้เวลารูปลงอย่างน้อย 5-6 ปีกว่าให้ผลผลิตได้ เกษตรกรจำเป็นต้องดูปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ไม่ใช่ที่ราคาของผลผลิตเพียงอย่างเดียว

"แม้ปีนี้เป็นปีทองของผลไม้ แต่ก็ได้ไม่ได้ให้เกษตรกรทุกคนต้องหันมาปลูกผลไม้ แต่จะบอกเกษตรกรที่ปลูกผลไม้ไปแล้วว่า วันนี้เราประสบผลสำเร็จด้วยการรักษาคุณภาพ ด้วยระบบการบริหารจัดการที่ดี เกษตรกรก็จำเป็นต้องยึดหลักครั้งนี้ต่อไป ส่วนเกษตรกรรายใหม่ ๆ ที่ต้องการเข้ามาในวงการไม้ผล ก็ต้องพิจารณาถึงความพร้อมของตนเอง ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ เพราะถ้าพื้นที่ไม่เหมาะสม ผลผลิตที่ออกมาไม่ใช้อย่างแน่นอน" คุณโอฬาร กล่าวในที่สุด

ผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาดจำนวนมาก รวมทั้งมีการส่งออกไปต่างประเทศด้วย ซึ่งแต่ละปีมีมูลค่ากว่า 10,000 ล้านบาท ทว่าหลังจากที่ทุเรียนออกสู่ตลาดได้สักระยะ มักพบทุเรียนอ่อนจำนวนมาก โดยเฉพาะที่ส่งออกไปยังประเทศจีน ทำให้จากที่ราคาดี ๆ ช่วงหลังทันที สร้างความเสียหายอย่างมาก ดังนั้นจำเป็นที่ต้องมีมาตรการการคุมเข้มเรื่องของทุเรียนอ่อน

"จากการลงสำรวจแหล่งรับซื้อ หรือตามร้านค้า ๆ พบว่าทุเรียนอ่อนออกสู่ตลาดน้อยมาก เกษตรกรเองก็ให้ความสำคัญเรื่องนี้ เพราะถ้าหากมีทุเรียนอ่อนออกสู่ตลาดก็เป็นผลเสียต่อชื่อเสียงของทางสวนโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามมีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งเรื่องของสภาพดินฟ้าอากาศ รวมถึงการบริหารจัดการของเกษตรกรเอง ที่มีผลทำให้ทุเรียนอ่อนออกสู่ตลาด ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องชี้แจงและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป"

ผลไม้อื่น ๆ ยังสดใส

หากต้องใส่ใจคุณภาพ

คุณโอฬาร บอกอีกว่าขณะนี้กำลังให้ความสำคัญเรื่องของลำไย ซึ่งปีที่ผ่านมามีปัญหาราคาคตกต่ำ ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากช่วงก่อนหน้ามีราคาลำไยค่อนข้างดี ขณะที่ฝนฟ้าอากาศกลับไม่เป็นใจ ทำให้เกษตรกรเร่งเก็บผลผลิต จึงมีลำไยอ่อนออกสู่ตลาดจำนวนมาก เมื่อมีสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพออกสู่ตลาด ทำให้เกิดปัญหาราคาคตกต่ำตามมาและกระทบไปทั้งระบบ ซึ่งกลไกตลาดของผลไม้ค่อนข้างแตกต่างจากสินค้าอื่น ๆ เพราะ

ต้องยอมรับว่าผลไม้ไม่ใช่สินค้าจำเป็นต่อการครองชีพ ดังนั้นเมื่อผู้บริโภครู้สึกว่ามีสินค้าที่มีคุณภาพ จึงไม่เกิดการซื้อ ราคาที่ตกต่ำก็กินเวลานานนั่นเอง

"เหมือนในอดีตที่ไทยส่งมังคุดไปจำหน่ายที่ญี่ปุ่น ซึ่งมีราคาสูงถึงลูกละ 500 เยน ขณะนั้นชาวสวนดีใจกันมาก ทว่าเมื่อมีระบบการจัดการที่ไม่ดีพอ ทำให้มังคุดที่ส่งออกไปไม่มีคุณภาพ และออกมาขายอยู่ด้านในรับประทานไม่ได้ คนญี่ปุ่นก็เลิกซื้อ ตลาดส่งออกก็หายไปทันที ดังนั้นเรื่องของคุณภาพและความน่าเชื่อถือเป็นเรื่องสำคัญที่ผลักดันให้ตลาดผลไม้เดิหน้าได้อย่างต่อเนื่อง"

อย่างไรก็ตาม กรณีของมังคุด ขณะนี้ถือว่ามียุทธศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ราคามังคุดเกรด A ยังอยู่ที่ราคากิโลกรัมละ 68 บาท ส่วนราคามังคุดเกรด B อยู่ที่ 49 บาท ถือว่าค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่าน ๆ มา นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาระบบคิวอาร์โค้ดขึ้นมา เมื่อใช้โทรศัพท์มือถือส่องก็ทำให้สามารถตรวจสอบถึงแหล่งที่มาได้ว่า มังคุดหรือผลไม้ลูกนั้นมีแหล่งผลิตอยู่ที่ไหน เจ้าของสวนคือใคร ซึ่งเป็นการยกระดับผลไม้ไทยขึ้นมาอีกขั้น

สำหรับเงาะ เป็นผลไม้ที่ไทยมีจำนวนมาก มีรสชาติและคุณภาพที่ดี แต่ทว่าหลังเก็บผลผลิตเมื่อนำไปจำหน่าย โดยเฉพาะในต่างประเทศ เสื่อมคุณภาพค่อนข้างเร็ว จึงไม่เป็นที่ต้องการเท่าที่ควร ปัจจุบันผู้ส่งออกได้มีการพัฒนาระบบการแพ็คเกจจิ้ง เช่นบรรจุ